

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-39>

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF EU NEGOTIATION CLUSTERS: THE GOVERNANCE DIMENSION

СТАЛИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕГОВОРНИХ КЛАСТЕРІВ ЄС: УПРАВЛІНСЬКИЙ ВИМІР

Merzlyak A. V.

*Doctor in Public Administration,
Professor,
Professor of Management Department
Management Institute,
Classic Private University
Zaporizhzhia City, Ukraine*

Мерзляк А. В.

*доктор наук з державного
управління, професор,
професор кафедри менеджменту
Інститут управління, Класичний
приватний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Skriabina D. S.

*PhD in Public Administration,
Associated Professor,
Associated Professor
of Management Department
Management Institute,
Classic Private University
Zaporizhzhia City, Ukraine*

Скрябіна Д. С.

*кандидат наук з державного
управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Інститут управління, Класичний
приватний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Vikhort Yu. V.

*PhD in Economics,
Associated Professor,
Associated Professor
of Management Department
Management Institute,
Classic Private University
Zaporizhzhia City, Ukraine*

Віхорт Ю. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Інститут управління, Класичний
приватний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Стратегія сталого розвитку України в контексті переговорних кластерів ЄС має ключове значення для трансформації державного управління та соціально-економічного вектору розвитку країни відповідно до стандартів Європейського Союзу (ЄС). Важливість цього процесу полягає в тому, що імплементація норм і практик ЄС сприяє підвищенню прозорості інституцій, ефективності публічного управління та конкурентоспроможності національної економіки, а також сприяє

наближенню норм до практик ЄС, які є необхідними для повноцінного вступу України до цього інтеграційного об'єднання.

Станом на 2026 р. до інтеграційного об'єднання ЄС входять 27 держав-учасниць, метою функціонування якого є використання переваг єдиного економічного ринку, безвізового режиму та єдиної валюти державами-учасницями. У цілому, ЄС виник як відповідь на виклики ХХ ст., а його розвиток визначають як внутрішні закономірності (економічна інтеграція, політична співпраця), так і зовнішні фактори (геополітичні зміни, глобалізація).

Набувши офіційний статус кандидата на членство в ЄС 23 червня 2022 р. Україна наступні роки держава здійснювала активну адаптацію національного законодавства до правового доробку *Acquis Communautaire* Європейського Союзу. А попередньо, процес наближення нормативної бази, а також зближення різних сфер здійснювалися ще у межах виконання Угоди про асоціацію [1].

Стандартні умови вступу до ЄС мають назву копенгагенських критеріїв членства та охоплюють: стабільність інститутів, що є гарантими демократії, верховенства права, прав людини і поваги та захисту прав меншин (політичний критерій); діюча ринкова економіка та спроможність впоратися з конкурентним тиском та ринковими силами в межах ЄС (економічний критерій); здатність взяти на себе обов'язки членства з дотриманням цілей політичного, економічного та валютного союзу (критерій членства).

У межах довгого періоду руху в ЄС Україна здійснювала низку дій, зокрема, було отримано «транспортний безвіз», «енергетичний безвіз» та тимчасову лібералізацію мит на товари, що значно спрощує торгівлю та підвищує конкурентоспроможність українських підприємств на європейському ринку. В рамках Східного партнерства та ініціативи Європейської політики сусідства Україна також реалізовувала стратегічні інвестиційні цілі до 2025 року, зокрема у транспортну, енергетичну, цифрову, освітню та екологічну сфери, що зміцнює її економічну та політичну інтеграцію в європейський простір.

Так, загальний прогрес за основними державними управлінськими виконавцями у 2014 – 2025 роки становив [2]: Кабінет Міністрів України – виконано 81% заходів; Верховна Рада України – виконано 74% заходів; інші органи державної влади – виконано 68% заходів. Стан виконання Угоди про асоціацію Україна – ЄС до 2025 р. включно свідчить про високий рівень секторальної інтеграції України до європейського економічного та правового простору. Загальний показник імплементації досяг 84%, що демонструє позитивну динаміку порівняно з 2024 р. (81%). Тенденція відображає системність реформ та послідовність адаптації національного законодавства до норм ЄС.

У цілому, переговорні кластери охоплюють критично важливі сфери від екологічної політики до цифровізації та верховенства права, а інтеграція до європейського простору не лише відкриває доступ до ринків і фінансових ресурсів, але й виступає каталізатором системних реформ, які забезпечують довгострокову стабільність, соціальну згуртованість України, що є важливим для післявоєнної відбудови окремих регіонів України, а також поточної підтримки окремих галузей та економіки в цілому.

Найвищі показники інтеграції спостерігаються у сферах, що безпосередньо пов'язані з гармонізацією регуляторних стандартів і транскордонною взаємодією. Зокрема, рівень виконання зобов'язань у сфері митної політики досяг 96%, що свідчить про ефективне впровадження європейських процедур та спрощення торгівлі. У галузях освіти та молодіжної політики (99%) і захисту інтелектуальної власності (98%) зафіксовано майже повну імплементацію норм ЄС, що вказує на глибоку нормативну конвергенцію та інтеграцію у спільний гуманітарний і інноваційний простір.

Особливої уваги заслуговують сфери, де у 2025 році зафіксовано найбільший прогрес. Так, у фінансовому секторі рівень виконання досяг 82%, що свідчить про активізацію реформ у напрямі стабілізації банківської системи та розвитку фінансових ринків відповідно до стандартів ЄС. У соціальній політиці пріорит становив 7% (до 87%), що відображає поступове наближення до європейських стандартів соціального захисту та ринку праці. У сфері сільського господарства зростання на 5% (до 79%) демонструє адаптацію аграрного сектору до вимог спільної аграрної політики ЄС та підвищення конкурентоспроможності продукції.

У 2026 р. Україна отримала фінальні умови від ЄС для вступу, охоплюючи три останні переговорні кластери: конкурентоспроможність, зелений порядок денний та ресурси, що є заключним вектором у напрямку сталого розвитку. Основні отримані умови стосуються таких кластерів [3]: конкурентоспроможність та інклюзивний розвиток; зелений порядок денний та стале з'єднання; ресурси, сільське господарство та політика згуртованості.

У межах кластеру «Конкурентоспроможність та інклюзивний розвиток» Україна має зосередитися на глибокій модернізації економіки та створенні рівних умов для всіх учасників ринку. Це передбачає гармонізацію законодавства з нормами ЄС у сфері конкуренції, державної допомоги бізнесу, захисту прав споживачів і цифрової економіки. Важливим є розвиток інновацій, підтримка малого і середнього бізнесу, а також реформування ринку праці відповідно до європейських стандартів. Окрему увагу слід приділити інклюзивності –

зменшенню соціальної нерівності, підвищенню рівня зайнятості, забезпеченню доступу до якісної освіти та соціального захисту, що відповідає принципам ЄС.

У кластері «Зелений порядок денний та стале з'єднання» ключовим завданням України є впровадження екологічних стандартів ЄС та інтеграція до кліматичної політики Союзу, зокрема в межах Європейський зелений курс. Це включає скорочення викидів парникових газів, розвиток відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності та реформу енергетичного сектору. Паралельно необхідно модернізувати транспортну та енергетичну інфраструктуру для її сумісності з європейськими мережами, зокрема інтеграцію до єдиного енергоринку ЄС. Також важливо розвивати стале управління відходами, водними ресурсами та впроваджувати принципи циркулярної економіки.

У межах кластеру «Ресурси, сільське господарство та політика згуртованості» Україна має адаптувати аграрну політику до стандартів ЄС, забезпечивши високу якість і безпечність сільськогосподарської продукції, а також прозорість земельних відносин. Необхідним є ефективне управління природними ресурсами, включаючи землю, воду та лісові ресурси, відповідно до екологічних вимог ЄС. Водночас важливим напрямом є впровадження принципів Політика згуртованості ЄС, що передбачає зменшення регіональних диспропорцій, підтримку розвитку громад і підвищення інституційної спроможності місцевого самоврядування. Це дозволить забезпечити збалансований розвиток територій і ефективне використання фінансових інструментів ЄС.

Таким чином, на основі вищенаведених показників можна констатувати, що Україна вже досягла значного рівня фактичної інтеграції до Європейського Союзу, особливо в економічному та нормативно-правовому вимірах. Це створює підґрунтя для подальшого поглиблення інтеграційних процесів та переходу від формальної імплементації до повноцінної участі у внутрішньому ринку ЄС.

Література:

1. Звіт про виконання угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2025 рік. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Zvit-pro-vykonannya-Ugody-pro-asotsiatsiyu-za-2025-r.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.03.2026).
2. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами. Київ, 2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 15.03.2026).

3. Україна досягла 84% виконання Угоди про асоціацію з ЄС: опублікований Звіт за 2025 рік. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/news/ukrayina-dosyagla-84-vykonannya-ugody-pro-asotsiatsiyu-z-yes-opublikovanyj-zvit-za-2025-rik/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.03.2026).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-40>

INSTITUTIONAL CAPACITY OF LOCAL GOVERNMENTS IN THE FIELD OF ECONOMIC DEVELOPMENT

ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Rosypaylo I. Ya.

*Postgraduate student of the Department
of Public Management
and Administration
Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Росипайло І. Я.

*аспірант кафедри публічного
управління та адміністрування
Івано-Франківського національного
технічного університету
нафти і газу
м. Івано-Франківськ, Україна*

У сучасних умовах трансформації системи публічного управління в Україні особливого значення набуває питання інституційної спроможності органів місцевого самоврядування у сфері економічного розвитку. Саме на місцевому рівні формуються практичні механізми реалізації державної політики регіонального розвитку, створюються умови для підтримки підприємництва, залучення інвестицій, розвитку інфраструктури, зміцнення фінансової бази територіальних громад та забезпечення належної якості життя населення [1]. В умовах децентралізації органи місцевого самоврядування отримали ширші повноваження, однак ефективність їх реалізації безпосередньо залежить не лише від наявності ресурсів, а й від рівня інституційної зрілості, управлінської організованості, кадрової забезпеченості, стратегічного мислення та здатності до партнерської взаємодії. Інституційна спроможність у сфері економічного розвитку означає здатність органів місцевого самоврядування формувати, приймати й реалізовувати управлінські рішення, спрямовані на забезпечення стійкого розвитку території, мобілізацію внутрішніх і зовнішніх ресурсів, координацію інтересів основних місцевих суб'єктів та адаптацію до змін зовнішнього середовища. Йдеться не лише про формальну наявність відповідних структурних підрозділів або програмних документів, а про здатність місцевої влади діяти системно, послідовно й результативно [2]. У цьому